

3. Огнев А.В. Змеи в домашнем террариуме. – М.: Аквариум, 2001.
4. Рахманов А.И. Справочная книга по охране и разведению птиц. – К., 1990.
5. Рахманов А.И. Фазановые птицы. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2991.
6. Рахманов А.И., Бессарабов Б.Ф. Фазановые: содержание и разведение. – М., 1991.
7. Хенкель Ф., Шмидт В. Террариум: устройство, дизайн, оснащение. – М., 2001.
8. Шмидт В. Ваш террариум: содержание животных в домашних условиях.–М, 2001.
9. Шмидт В., Хенкель Ф. Террариумные животные. – М.: Аквариум ЛТД, 2000.
10. Экзотические животные в вашем доме /Авт.-сост. И.В.Резько. – Мн, 1999.
11. Chvapil S. Ptaki ozdobne. – Praha, 1983.

ВИКОРИСТАННЯ ЗНАТЬ ПРО ДОМАШНІ ТА ДЕКОРАТИВНІ ТВАРИНИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ДО БІОЛОГІЇ

*Цуруль О.А.,
НПУ ім. М.П. Драгоманова (Київ)*

Знання про домашні та декоративні тварини володіють значними дидактичними можливостями у плані формування в учнів пізнавального інтересу до вивчення біології, адже саме природне зацікавлення дітей поведінковими реакціями домашніх улюбленців може згодом перерости у справу життя, сформувавши ставлення до живого як унікальної та безцінної складової природи або згаснути вже у підлітковому віці.

Методична цінність змісту знань про домашні та декоративні тварини полягає у легкості сприймання та запам'ятовування, а високий вихідний рівень інтересу учнів дозволяє систематично використовувати відповідний навчальний зміст не лише на уроках біології під час вивчення розділу “Царство Тварини”, й у позаурочний час. Методично виправданими є включення ігрових форм діяльності, проведення загальношкільних свят типу “Міс Ням” та “Містер Гав”, тематичних виставок домашніх улюбленців, факультативних занять і масових акцій, присвячених проблемам захисту домашніх та декоративних тварин.

Навчальна інформація про домашніх улюбленців знаходить своє подальше використання і під час вивчення питань генетики та селекції організмів у старших класах.

Інтерес викликає позитивні емоції, які сприяють вільному та легкому засвоєнню знань та формуванню когнітивних (уміння розуміти навколишній

світ, знаходити взаємозв'язок між явищами, формувати власне розуміння питання), креативних (розвиток фантазії, думок, почуттів), організаційно-діяльнісних (здатність до самоаналізу, самооцінювання), комунікативних (пов'язаних з необхідністю взаємодіяти з об'єктами навколишнього світу), та світоглядних якостей особистості учня (емоційно-ціннісні установки, загальнолюдські прагнення, здатність до толерантності).

РОЗДІЛ 2. БІОЛОГІЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНОФОНДУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН

МОРФОЛОГО-АНАТОМІЧНІ ТА ГЕНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОМЕСТИКАЦІЇ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

*Закалюжний В.М., Почерняев К.Ф., Лядський І.К.
Полтавський педагогічний університет ім. В.Г. Короленка
Інститут свинарства УААН ім. О.В. Квасницького*

Доместикація (лат *domesticus* – домашній) – процес приручення, утримання і розведення тварин в умовах створених людиною [8].

Доместикація тварин супроводжується зміною генетичної структури, виникненням і розвитком у організмів нових морфолого-анатомічних, фізіологічних та етологічних ознак [2].

Питання про те, де і коли вперше був одомашнений первісний бик залишається дискусійним. Нині з впевненістю можна сказати тільки, що велика рогата худоба (ВРХ) належить до найбільш древніх домашніх тварин. На думку археологів, палеонтологів та фахівців в галузі тваринництва на ранніх стадіях одомашнення відбувалося паралельно у Східному Середземномор'ї, Ірані, Індії, Босфорі, Єгипті [1, 2, 4, 5, 6, 7].

Вірогідно, що Середню Європу також можна вважати осередком доместикації. А первісний бик *Bos primigenius* по даним останніх археологічних та палеонтологічних розкопок був одомашнений одночасово в багатьох місцевостях [7].

Дослідження мітохондріального геному ВРХ дало генетичне підтвердження того, що на територію Європи відбулося завезення свійської худоби ще до доместикації дикого бика [6]. Аналіз мт-ДНК вимерлого дикого тура та сучасної великої рогатої худоби з Європи, Африки та Близького Сходу визначив близькосхідне походження європейської великої рогатої худоби, її генетичну відмінність від худоби, доместикованої в Африці [9]. Дослідження азійського центру доместикації ВРХ шляхом аналізу 11 місцевих порід корів та однієї комерційної породи з Південного Китаю показали, що зебу (*Bos*